

ח) ה' קנני ראשית דרכו ובשביל ישראל שנקראו ראשית. שמרומז בזה לענין הראשית, שלכן התורה נקראת ראשית, כי זה עיקר התורה"ק שבכל הענינים ימסור את הראשית להשי"ת. וזהו ה' קנני ראשית דרכו, שה' קנני עי"ו שמקריבים לו ית' את הראשית, ובעבור זה נבראה כל הבריאה.

לוהשתחווית לפני ה' אלקיך באין מסך מבדיל, כי הוא מעלה בזה את כל עניני עוה"ז בבחי' מלכותך מלכות כל עולמים.

ובזה יבואר מד"א ברש"י בריש התורה לבאר לשון הכתוב בראשית ברא א' את השמים ואת הארץ, שהוא בשביל התורה שנקראת ראשית שנאמר (משלי

עשה מצוה זו שבשכרה תכנס לארץ

א.

המדבר היו דור דעה והיו גדולים מאד בב' ענינים אלו. האמונה שלהם היתה בדרגה גבוהה מאד, שאכלו בכל יום מן מהשמים ושתו מים מהבאר וראו כל העת איך שהקב"ה מנהיג אותם בהשגחה פרטית. וכן היו בדרגה הגבוהה ביותר של קדושה, כמד"א מהארז"ל עה"פ ורגלך לא בצקה, שבמשך כל הארבעים שנה שהיו ישראל במדבר לא נטמאו כלל בפגמים הידועים, שהיו דור קדוש מאד. ואיתא בפרי הארץ (בהעלותך) עה"פ התאוו תאוה ויאמרו מי יאכילנו בשר, שהמאכלים שאדם אוכל מעוררים בו תאוות, אבל במדבר שהיו אוכלים את המן, לחם אבירים אכל איש, מאכל שמימי וקדוש, לא היה מעורר תאוות, ולא היתה להם כל שייכות לעניני תאוות. והאספסוף אשר בקרבו התאוו תאוה, שרצו שיהיה להם תאוות, ויאמרו מי יאכילנו בשר, כי בשר מעורר תאוות. והרי שדור זה היה דור גדול ודור דעה באמונה ובקדושה, וכמד"א בזה"ק (ח"ג קסח): דלא הוה בעלמא דרא עלאה כדרא דא ולא יאה עד דייתי מלכא משיחא. ועתה כשעמדו בני דור דעה להכנס לארץ ישראל היו יראים וחוששים פן יפסידו את המעלות הגבוהות האלו של אמונה וקדושה שזכו להם במדבר, כי מעלות אלו לא נקנו להם מתוך יגיעה ועבודה, אלא היו כתוצאה טבעית מהתנאים שנתן להם הקב"ה במדבר שהיו ניזונים מלחם שמים, אבל בכניסתם לארץ ישראל עלולים הם להפסיד את מדרגותיהם הגבוהות. שהרי בארץ ישראל יהיו צריכים לעבוד לפרנסתם בכחות עצמם,

והיה כי תבוא אל הארץ אשר ה' אלקיך נותן לך נחלה וירשתה וישבתה בה ולקחת מראשית כל פרי האדמה וגו'. מאחז"ל בספרי עשה מצוה האמורה בענין שבשכרה תכנס לארץ. ומקשים המפרשים שהרי רק לאחר ישיבה וירושה שהיו ארבע עשרה שנה לאחר שנכנסו לארץ ישראל, קיימו מצות ביכורים, ומהי הכוונה שבשכר מצוה זו תכנס לארץ. ובעצם המאמר צ"ב, מה הסגולה המיוחדת של מצות ביכורים שבשכרה תכנס לארץ, ומה עדיפותה על כל המצוות התלויות בארץ, שיהודי מפריש כ"כ הרבה משלו, שנותן מעשר ראשון מעשר שני ומעשר עני, ואילו לביכורים אין שיעור ובדבר מועט יוצא ידי חובתו, ומדוע בכל המצוות של תרומות ומעשרות לא נאמר שבשכרם תכנס לארץ רק במצות ביכורים.

וי"ל בב' הענין דכמקובל מרבוה"ק זי"ע יסודות עבודת ה' הינם ב' ענינים, אמונה וקדושה. האמונה שהבורא יתברך שמו הוא בורא ומנהיג לכל הברואים והוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים, ומתוך כך יודע שאין מועיל לאדם כחו ועוצם ידו וכל מיני התחכמויות, וענין הקדושה, שיהודי יכניע את עורפו הקשה וימסור הנאותיו ותאוותיו להקב"ה. והנה בעת שהיו ישראל במדבר היו ב' ענינים אלו אצלם כדבר הפשוט, כי דור

ומנין תהיה להם האמונה הבהירה הזאת כפי שרואים במדבר שהכל מיד ה', והרי ההתעסקות בעניני פרנסה מדרכה לעורר אצל בני אדם מבט של כוחי ועוצם ידי, שהחכמים יותר ואלו הבקיאים יותר במלאכתם הם גם מצליחים יותר, והיתה הסכנה פן תפגם אמונתם. וכמ"כ החשש בקדושה, שע"י שעוסקים בעניני עוה"ז עולם העשיה ואוכלים מאכלים טבעיים מפרי האדמה העשויים בידי אדם, כ"ו מעורר תאוות, והיו חוששים פן יפסידו את מעלת הקדושה העילאית שזכו לה במדבר, מכח היותם ניזונים מלחם אבירים ומים מן הבאר שאינם מעוררים תאוות.

ונתן להם הקב"ה את מצות בכורים, שעשה מצוה זו שבשבילה תכנס לארץ, היינו שזו הדרך על ידה יוכלו ליכנס ולעסוק גם בענינים הארציים. כי במצות בכורים כלולים ב' ענינים אלו, הן ענין האמונה, שאחר שיהודי עובד כ"כ הרבה במשך השנה, חורש וזורע ומנכש, עד שמגיע וזוכה לראות את פרי עמלו התאנה שבכרה, ואחר כ"ו הריהו קושר עליה גמי ואומר שזה להשי"ת, הריהו מורה בזה על בהירות אמונתו שיודע ומאמין כי לא כחו ועוצם ידו עשה לו את החיל הזה, לא בכח מעשיו ועבודתו שהם אינם מועילים כלום, אלא ה' אלקיך הוא הנותן לך כח לעשות חיל. במצות בכורים ממחיש יהודי את האמונה כי אחר כל עבודתו אין זה שלו, וכאומרו ועתה הנה הבאתי את ראשית פרי האדמה אשר נתת לי ה', שהכל מידך ואין זה כלל משלי. ומביא את הבכורים מראשית פרי האדמה, שזה החשוב ביותר אצל אדם, ועכ"ז הריהו נותנו להשי"ת, כי הכל מיד הקב"ה.

ועד"ז יש במשמעות המצוה כלפי ענין הקדושה, כמו שכתב במאור ושמש שמטבע האדם שאחר שעובד כל השנה עד שזכה לראות את הפרי הראשון, הרי בעת יראה ביכורה באות נפשו ותמדתו וגודל תאוותו בעודה בכפו יבלענה, וכאשר תחת זאת הוא יורד וקושר עליו גמי ואומר שזה יהיה לבכורים, הריהו מוסר בזה את כל הנאתו ורתיתת דמו להשי"ת. וכמו שנתבאר שזו הדרך לכל הענינים

הגשמיים, שלכה"פ את הראשית, רתיתת הדם שבתחילה ימסור להקב"ה, ויתאפק בראשית תאוותו, ובוזו מקיים את תכלית רצון ה', שיהודי יקריב וימסור את כל הנאותיו להשי"ת. והוא תכלית כל הבריאה כדאי' שנתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים, והיינו שיהודי יקריב את הענינים הארציים וימסרם להקב"ה. וזה פי' עשה מצוה זו שבשכרה תכנס לארץ, שמצות בכורים היא הדרך שעל ידה תוכל להכנס לארץ, לעסוק בענינים הארציים, ע"י שתעלה ענינים אלו ותמסרם להקב"ה. ומעתה אין עוד מה להתיירא ולחשוש מהכניסה לארץ ישראל, כי יש עצה מצות ביכורים המחזקת ביהודי את כח האמונה ואת כח הקדושה, וממילא אין מקום לחשוש שיפלו ממדרגות אלו בארץ ישראל, ועשה מצוה זו שבשכרה תכנס לארץ, שע"י מצות ביכורים תגיעו מתוך עבודה ויגיעה עצמית לחזק את בהירות האמונה ולהתקדש בקדושה עליונה.

ועפ"ז יתבאר ענין המצוה המיוחדת שיש בכורים, מצות קריאה, דכתיב בה וענית ואמרת לפני ה' אלקיך ארמי אובד אבי וירד מצרימה וגו'. וכן מה שמזכיר בה את הצרות שעברו אצל לבן ובמצרים, ואינו מונה שאר הצרות שעברו כמו מעשיו וכדו'. ויבואר ע"פ הדברים כי בא להזכיר רק את השייך למצות בכורים, שהם ב' ענינים אלו. ענין האמונה, שע"ז אומר ארמי אובד אבי, שלבן היה הקליפה של כפירה היפך האמונה, וכמו שאמר הבנים בני והבנות בנותי וכל אשר אתה רואה לי הוא, שייחס את הכל אליו לכחו ועוצם ידו, והקליפה של כפירה היא הגרועה ביותר בבחינת כל באיה לא ישובון, וזה פי' ארמי אובד אבי, שהנופל בקליפה זו נקרא אובד. וירד מצרימה, היא הקליפה בעניני קדושה, שמצרים היא ערות הארץ מקור התאוות. ומזכיר רק הענינים שכנגדם היא מצות בכורים, ואומר ארמי אובד אבי וירד מצרימה, היינו תחת שלטון ב' הקליפות הגרועות ביותר שהם בב' יסודותינו העיקריים, ויוציאנו ה' אלקינו משם, שהשי"ת הוציאנו מתחת שלטונם. ועתה הנה הבאתי את ראשית פרי האדמה אשר נתת לי ה', שהגעתי לבהירות האמונה שהכל הוא מאשר נתת לי ה',

ויקם יעקב וישא את בנו ואת נשיו, שהרים כל מה שיש לו להקב"ה. ומשום כך כתיב והי"ה כי תבא אל הארץ, שהוא ר"ת י'שמחו ה'שמים ו'תגל ה'ארץ, כי מצות בכורים היא תכלית בריאת שמים וארץ, שיהודי יעלה את כל עניניו הארציים להשי"ת, וע"י שמקיים זאת הריהו מעורר שמתה למעלה.

וענין זה הוא ג"כ עיקר העבודת של הימים הקדושים ימי התשובה, שבהם ירומם יהודי את כל עניניו להשי"ת, ועי"ז מקיים והיה כי תבא אל הארץ, שאז נכנס אל הארץ למקור הקדושה.

ב.

עוד יש במצות בכורים שבשבילה תיכנס לארץ, דהנה כפי העולה מספה"ק תכלית עבודת ה' היא שיהודי יגיע לביטול הישות, כי מדת הישות היא השורש פורה ראש ולענה של כל המדות הרעות וכל התאוות הרעות, וכמו שאמר הבעש"ט הק' זי"ע עה"פ אנכי עומד בין ה' וביניכם, שהאנוכיות עומדת כמחיצה המבדלת בין הקב"ה ויהודי. והנה האנוכיות היא משורש הישות, וכן כל המדות הרעות כשנתעמק אחר שורשם הר"ו הישות. ולכן תכלית עבודת ה' היא עקירת הישות עד לביטולה, כמאה"כ שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד ואהבת את ה'א בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך, שענינו עקירת הישות לגמרי, בכל לבבך ובכל נפשך אפילו נוטל את נפשך, שאת הכל הוא מוסר לאהבתו ית', ובכל מאדך בכל מדה ומדה שהוא מודד לך, שזהו ביטול הישות הגמור. ומה"ט מצינו שהגיאאות היא המדה הגרועה ביותר מכל המדות הרעות, וכמו שאחז"ל (סוטה ה.) שהקב"ה אומר על המתגאה אין אני והוא יכולים לדור, ואפי' מקיים הוא כל התורה, בעוד שעל העבירות החמורות ביותר כתיב השוכן אתם בתוך טומאותם, והיינו לפי שהגיאאות ענינה ישות. ולכן גם כל המתגאה כאילו עובד ע"ז, שהרי הקב"ה אין

ולדרגה הראויה של קדושה למסור את כל ההנאות להשי"ת. ובזה מובן אומרו הגדתי היום כי באתי אל הארץ, שהרי זה נאמר גם לאתר מאות שנים של ישיבת הארץ הוא ואבותיו, ומהו הגדתי היום כי באתי אל הארץ, אכן הכוונה שבאתי אל הארץ, היינו שהגעתי לתכלית של עניני הארץ שהיא למסור ולרומם הכל להשי"ת.

וזה גם ענין ההשתחואה שנאמר במיוחד בפרשת ביכורים, והשתחית לפני ה' אלקיך, כי ענין השתחואה הוא ביטול גמור להשי"ת, כדאי' בקדושת לוי בענין השתחיה של יוהכ"פ. וזה ענין מצות ביכורים שע"י אמונה וקדושה מגיע לביטול גמור להשי"ת, שהמדרגה הגבוהה ביותר באמונה היא התבטלות, שהוא עצמו בטל ומבוטל והכל רק מהשי"ת, וזה מתקיים במצות ביכורים ע"י שנותן להשי"ת את התאנה שבכרה ראשית פרי עמלו, ובזה מבטל להשי"ת את כל כחו ועמלו, וכן בחלק הקדושה של מצות ביכורים יש בזה ביטול גמור להשי"ת, שמפריש את הפרי הראשון שזכה לראות אחרי כל עמלו ומקריב להשי"ת את הדבר שקשה לו מאד למסור. וזהו אומרו במצוה זו והשתחית לפני ה' אלקיך, שענין מצות ביכורים הוא הביטול הגמור להשי"ת באמונה ובקדושה.

וזהו פי' מאה"כ (תהלים קה) ויתן להם ארצות גוים ועמל לאומים יירשו בעבור ישמרו חוקיו ותורותיו ינצורו, שנתן להם הקב"ה את ארץ ישראל שיש בה קדושה מיוחדת, ואשר כל המצוות התלויות בארץ נוהגות רק בה, כי מכת קדושתה העילאית של ארץ ישראל יכול יהודי לרומם את כל עניני הארציות ולמוסרם להשי"ת. וכמאמר מרן אדמו"ר בב"א זי"ע (פר' ויצא) עה"פ ויקם יעקב וישא את בנו ואת נשיו וגו', שענינו ע"פ מה שאמר הרה"ק הרמ"מ מויטבסק ז"ל כשעבר פ"א עליו ועל אנשיו רעב גדול בהיותו באה"ק, ואח"כ הביאו לו השלוחים הרבה מתנות זהב וכסף ומעות והניחו על שלחנו הק'. ואמר, רבש"ע איך הויב זיך אוף צו דיר איך מיט מיינע אלע כלים, עד שכל הכלים התרוממו מעצמן מעל השולחן, וזאת הבחי' היה אצל יעקב,